17.5.2024

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Ajankohtaista puhtaan siirtymän vauhdittamisessa

Ympäristövaliokunnan julkinen kuuleminen 21.5.2024

Ylijohtaja Veli-Matti Uski, ympäristöministeriö

Esityksen teemat

- Vihreän siirtymän etusija
- Yhden luukun palvelujen -hanke

Vihreän siirtymän etusijan tilannekatsaus

- Etusijamenettelyn soveltaminen alkoi vuonna 2023 ympäristönsuojelulain ja vesilain mukaisissa lupa-asioissa aluehallintovirastoissa ja valitusasioissa hallintotuomioistuimissa. Myös eräitä kaavoja koskevat valitusasiat kuuluvat etusijan piiriin hallintotuomioistuimissa.
- Tarkoitus on **vauhdittaa vihreää siirtymää**. Toimeenpanon tueksi on laadittu ohjeistusta.
- Aluehallintovirastot myönsivät vuoden 2023 aikana etusijan kaikkiaan 26 hankkeelle
  - Kokemukset etusijamenettelystä ovat olleet pääasiassa hyviä (myös esim. VTV akkuarvoketjun edistämisestä
  - Hankkeet saivat ympäristöluvan alle vuodessa eivätkä viivästyttäneet muiden lupahakemusten käsittelyä. Esim. Etelä-Suomen AVI on myöntänyt etusijan 14 hankkeelle, joista seitsemässä ympäristölupa on jo myönnetty (tilanne 13.5.2024)
- Vaasan HAO:ssa on 2023 käsitelty etusijamenettelyssä 6 valitusasiaa ympäristölupapäätöksistä. Lisäksi HAO:ssa on tullut (19.4.2024) vireille 6 kiireellisesti käsiteltävää ympäristölupaa koskevaa valitusasiaa ja 1 vesilain mukaista lupaa koskeva valitusasia. KHO:ssa on 18.4.2024 mennessä käsitelty kiireellisesti 1 ympäristölupaa koskenut valitusasia.
- Etelä-Suomen AVIssa on vireillä mm. seuraavia etusijan saaneita ympäristölupahakemuksia:

  Synteettisen metaaninen tuotantolaitos; ympäristölupa ja toiminnan aloittaminen (Vantaa), kovahiililaitos; ympäristölupa ja toiminnan aloittamislupa sekä vedenotto (Kotka) sekä Vihreän vedyn tuotantoyksikkö; ympäristölupa ja toiminnan aloittaminen (Lahti)

Valtion aluehallinnon uudistus luo perustan yhden luukun palvelujen hankkeelle

- Lupamenettelyn sujuvuudesta Suomen kilpailuetu

Ympäristöasioissa tavoitteena on **vahvistaa yhdenmukaista lupa- ja valvontakäytäntöä alueesta riippumatta ja sujuvoittaa lupaprosesseja**

- **Yhden luukun palvelu mahdollistuu**: yksi valtakunnallinen viranomainen koordinoi ympäristöön liittyviä lupamenettelyjä, jolloin toiminnanharjoittaja voi asioida jatkossa keskeisesti vain yhden valtion ympäristöviranomaisen kanssa
- Uudessa virastossa ympäristöön liittyvät lupa- ja valvontatehtävät muodostavat hallitusohjelman mukaisesti yhden yhtenäisen kokonaisuuden
- Luvan käsittelyä voidaan tehostaa, käsittelyaikaa lyhentää ja laatua parantaa valtakunnallisen toimivallan, menettelyjen yhdentämisen ja tätä koskevien toimintatapojen sekä lainsäädännön kehittämisen kautta.

Ympäristöministeriössä käynnissä yhden luukun lainsäädäntöhanke

Tehtävät

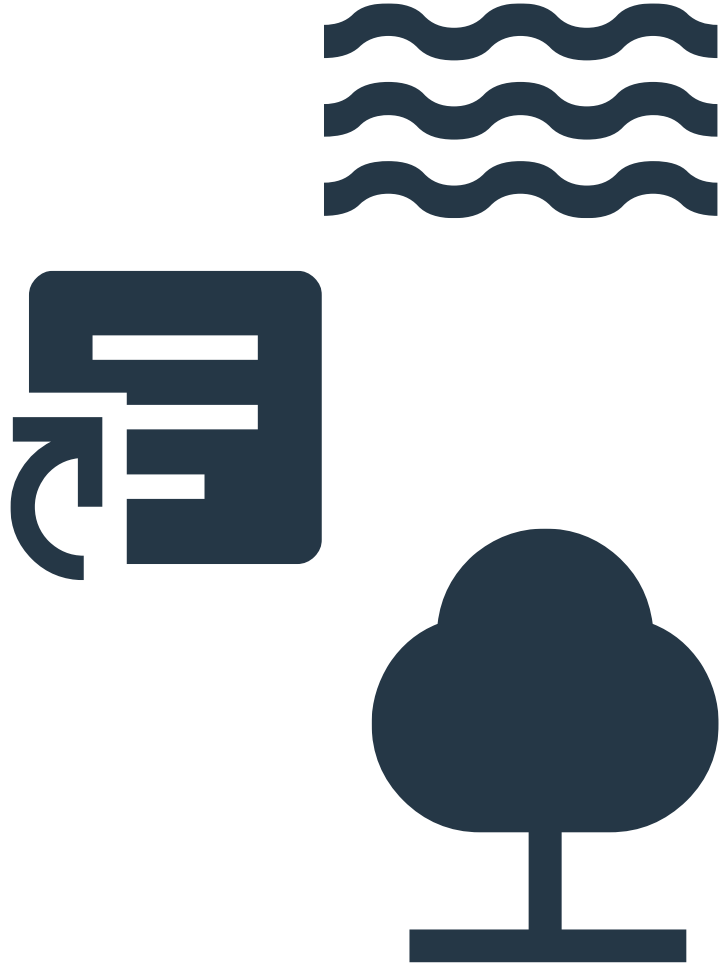
1. Tarkastelemme eräiden ympäristöllisten lupamenettelyjen yhteensovittamisesta annettua lakia (764/2019) eli ns. yhteensovittamislakia vastaamaan uutta virastomallia.
2. Valmistelemme ympäristölupien, vesilupien sekä luonnonsuojelulain mukaisten eräiden päätösten yhteiskäsittelyä koskevia säännöksiä, jotta uusi lupaviranomainen voisi käsitellä hankkeen eri lakeihin perustuvia lupahakemuksia yhdessä.
3. Selvitämme, miten YVA-menettelyt ja Natura-arvioinnit voitaisiin käsitellä aiempaa sujuvammin osana ympäristöön liittyviä (YSL, VL) lupamenettelyjä.
4. Valmistelemme lupamenettelyihin liittyvien EU-säädösten (kriittisten raaka-aineiden asetus, asetusehdotus nettonollateollisuudesta, REDIII-direktiivi) täytäntöönpanoa.

- Etenee rinnan aluehallinnon uudistuksen kanssa
- Lainsäädäntöhankkeen toimikausi 20.10.2023 – 31.12.2024.
- HE-luonnos tarkoitus lähettää lausuntokierrokselle kesään 2024 mennessä
- HE eduskunnalle keväällä 2025 samaan aikaan aluehallintouudistusta koskevan esityksen kanssa.
- Lait tulisivat voimaan 1.1.2026.

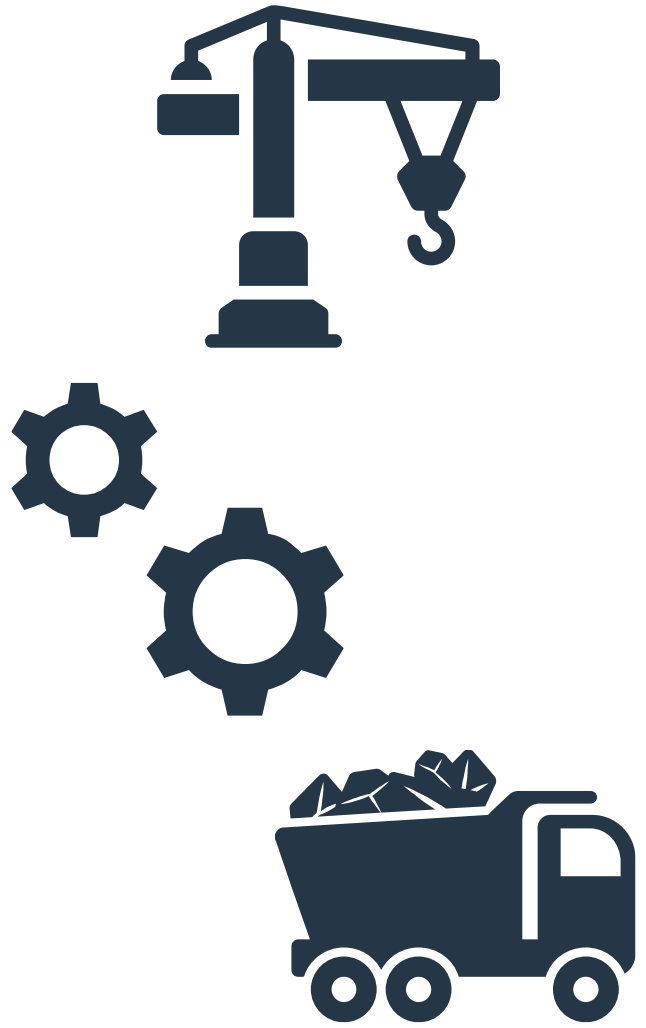
Ympäristöasioiden yksi luukku 1/2

- Asiointi ja lupien haku tapahtuu digitaalisesti yhden lupaprosessin kautta uudessa valtakunnallisessa lupa-, ohjaus- ja valvontaviranomaisessa (Lupa- ja valvontavirasto, LVV).
- Useita lupia (vesilaki, ympäristönsuojelulaki, luonnonsuojelulaki sekä laki vesien ja merenhoidon järjestämisestä) vaativissa hankkeissa lupamenettely johtaa nykyistä useammin yhteen lupapäätökseen ja valitusmahdollisuuteen.

Ympäristöasioiden yksi luukku 2/2

- Yksi viranomainen vastaa lupa- ja muiden menettelyjen etenemisestä ja koordinoinnista ennakko-ohjauksesta jälkivalvontaan (valtion ympäristöasiat).
  - Kokoamalla yhteen paras ympäristöosaaminen sujuvoitetaan käsittelyä ja päätöksentekoa ja varmistetaan yhtenäiset toimintatavat.
  - Lupamenettelyt ja lupien valvonta kytkeytyvät toisiinsa ja kannattaa yhdistää samaan viranomaiseen.
  - Parantaa päätösten laatua, lisää ennakoitavuutta ja vähentää tarvetta muutoksenhakuun
- Lupamenettelyjen toimipisteitä on jatkossakin kattavasti eri puolilla Suomea.
- Turvataan ympäristövaatimukset ja haitankärsijöiden asema ja sidosryhmien osallistuminen.

Kiitos!

Veli-Matti Uski, ylijohtaja
etunimi.sukunimi@gov.fi

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Aleksanterinkatu 7, Helsinki | PL 35, FI-00023 Valtioneuvosto | ym.fi

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment